

Írta: Pinezics Mária

A JANUS ARCÚ GYERMEKVÉDELEM /O.K.-K ÉS K.O.-K/

A jelenség

Nemrég voltunk kollégáimmal egy új gyermekotthon avatóján. Sokszínű társaságba csöppentünk kissé késve, már javában folyt az ünnepség utáni kedélyes kvaterkázás a szakmabeliek között. Ismerős kollégákkal találkoztunk, meg-megálltunk valakiknél, valakik meg-megálltak mellettünk, váltottunk néhány barátságos szót közös dolgainkról. A kiöltöztetett gyerekek otthonosan lődörögtek körülöttünk.

A kívülállóknak az az illúziója keletkezhetett volna, hogy ez a társaság egységes, közös sikerének érzi az új intézmény létrehozását.

Többször voltunk kollégáimmal olyan kibővített (minden részleg képviseltette magát) gyermekvédelmi értekezleten, amelyeknek programjáról előzetesen tudni lehetett, hogy problémákat, hiányosságokat, esetleg mulasztásokat vet fel. Sokszínű társaságba csöppentünk, ismerős kollégákkal találkoztunk. Egy gyors köszönés, kurta biccentés után mindenki az övéi közé landolt. Ha szó érné a házuk táját... (Gyámos a gyámosnak nem vájja ki a szemét.)

A kívülállóknak az a benyomása támadhatott volna, hogy ez a társaság egymástól elhatárolt csoportokban létezik, a csoportok tagjai ugrására készen várják, mikor kell visszalőni.

Valószínűleg sokan megtapasztaltuk már ezeket a végleteket: a laza egymásra hangolt beszélgetés hatékonyságát, valamint azt is, mennyire destruktív tud lenni egy indulatoktól feszülő, egymás mellett elbeszélő társaság.

Mi van a jelenség mögött, kik vannak a jelenség mögött?

Mi lehet annak a hátterében, hogy az egyszerű gyermekvédelmis keblére öleli az avatón azt a kollégát, akit jövő héten hasba lő egy elhelyezési értekezleten. A gyermekvédelmi rendszert működtető hálózat egy tagjaként nehéz kívülről látni magunkat. Kik is vagyunk együtt, kik is vagyunk egymás mellett?

Együtt:

Az összes gyermekvédelemben dolgozó (pedagógus, pszichológus, családgondozó, ügyintéző stb.) alkot egy társas nagycsoportot.

- Eleve elszántság, véletlen, vagy sorscsapás folytán lettünk azok, amik most vagyunk: a rendszerbe beállódott gyerekek valakijei.

- Bonyolult, többgazdás (minisztériumok, önkormányzatok) intézményrendszer különböző területein dolgozunk.

- Nagy általánosságban, sorsunkban vannak közös elemek: nem vagyunk sikerágazat, nem szívesen investálnak belénk, de muszáj. És ez fáj nekik, azoknak.

- Van saját kommunikációs rendszerünk. Argónkba pedagógiai, pszichológiai, szociológiai, jogi kifejezések keverednek sűrű káromlásokkal. Fél szavakból is értjük egymást.

A fenti kiragadott példák alapján igazolható, hogy van közös nevezőnk, vannak közös érdekeink (egy hajóban evezünk, stb., „És

a hajó megy...”) Vannak kommunikációs csatornáink. Mégis mi az oka a bábeli zűrzavarnak, amit egy csekélyebb nézeteltérés (érdekellentét?) is kirobbanthat?

Egymás mellett:

Ha a társas nagycsoportot elkezdjük lebontani, kiscsoportokat, sajátos érdekszövetségeket találunk. A csoportokat alkotó személyek a mindennapok szintjén élik közös életüket, ugyanazon a munkaterületen dolgoznak, kölcsönösen függenek egymástól, konvenciók, hagyományos normák alapján vállalják csoport-hovatartozásukat, hajlamaikban ízlésükben még külsőségeikben is megnyilvánul összetartozásuk. Mivel nem gondolom hierarchikusnak a hálózatot, a kiscsoportok működését a maga kialakult folyamatában próbálnám meg vázolni, melynek mozgatója a gyerek, kiindulópontja az ő családból történő kiszakadása, és végpontja a gyermekotthon.

Milyenek láthat ő bennünket, milyenek látjuk egymást?

A gyerek akkor kerül be a rendszerbe, amikor a vele kapcsolatos gond túlnő az óvodán, iskolán. Erről első menetben a gyermekjóléti szolgálat értesül. Ők a jó fejek, a hálózat fenegyerekei. Lazák, megértőek, bizalomgerjesztően fiatalok. Farmer, edzőcipő, lógó póló. A kölyök nem neheztel rájuk általában a vegzatúra miatt.

A tőkjó csávók azonban nem mindig tudják tevékenységi kereteiken belül tartani őt és családját, ilyenkor jön képbe a jegyzői gyámhatóság. Esetükben a „jó fejség” elég necces. Bár barátságosak, de a védő-óvó azért mégis csak gáz, kiszámíthatatlan a vége, ott merül fel először fenyegető rémként az állami gondozás is. Ez már más világ, hivatalféle, portással, nehezebben érthető szöveggel. Vászonnadrág, konfekciórúha, smink.

Ha nem jön össze a védő-óvó elég jól, bekövetkezik, ami fenyegetőleg megjósoltatott: a hétfejú, vasorrú gyámhivatal. Még érthetlenebb duma jogi izéssel, talpig hivatalszag, tornából felmentett ügyintéző, kiskosztüm, csak semmi céció. TEGYESZ, harminc nap múlva meglátjuk.

A TEGYESZ bonyolult világ, jó és kevésbé jó fejek gyülekezete. Mindenki arra a bizonyos elhelyezésre gyúr. Az elhelyezésen a legjobb arc a gyermekotthon nevelője, ő legalább megmondja a frankót: nem érti a szülőt, az iskolát, a gyermekjóléti, meg a gyámhatóságot, ennek a gyereknek otthon lenne a helye. Akkor mi a bánat van? Emelt tónus, aztán az a bizonyos hasba lövés. Meg a répamese: a tanár neheztel a szülőre, aki odafigyelhetett volna a gyerekre, a gyermekjóléti családgondozója az iskolára, ahol többet kellett volna tenni, a jegyzői gyámhatóság a családgondozóra, akinek többször kellett volna kimennie a családhoz, a gyámhivatal a jegyzői gyámhatóságra, mert túl hamar döntöttek a beutalás mellett, a TEGYESZ a gyámhivatalra, aki megint odatolt egy kamaszt, amikor nincs fogadó gyermekotthon.

A végén a gyermek mégis befészkel valahova, aztán jön egy újabb avató és minden O.K. újra a következő K.O-ig.